

## DOSSIER DE PREMSA

**14 de març de 2017**

---

### INFORME

**'La qualitat de la contractació pública en l'àmbit dels serveis a les persones. Una anàlisi dels 8 principals ajuntaments de Catalunya'**

**Els ajuntaments prioritzen els criteris econòmics en detriment de la qualitat dels serveis.**

**Les entitats del Tercer Sector i l'Economia Social juguen amb desavantatge en els concursos municipals.**

**Els plecs acostumen a afavorir les empreses mercantils, que s'emporten la major part de les adjudicacions**

### DADES GENERALS

*Estudi de la Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya, realitzat per l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona*

**Objectius informe:** L'informe mostra les característiques de la contractació pública duta a terme pels 8 principals ajuntaments catalans relativa a les adjudicacions de serveis d'atenció a les persones (gestió de serveis de menjador, atenció domiciliària, escoles bressol, serveis d'inserció laboral...). L'informe mostra com s'ha produït aquest tipus de contractació, mitjançant la definició d'indicadors quantitius i qualitius, que permeten l'anàlisi global de la relació entre les entitats del Tercer Sector Social i la contractació per part de les administracions locals.

**Municipis analitzats:** Els municipis analitzats en l'estudi són: Badalona, Barcelona, Girona, l'Hospitalet del Llobregat, Lleida, Sabadell, Tarragona i Terrassa.

**Quants ens i contractes s'han analitzat?** El nombre total de contractes analitzats ha estat 113, duts a terme per 20 ens municipals diferents, entre els quals hi trobem

ajuntaments, entitats públiques empresarials, organismes autònoms locals i societats públiques municipals.

**Quin període s'ha analitzat?** S'han triat els contractes formalitzats durant un període de sis mesos, concretament entre l'1 de gener i el 30 de juny de 2016.

**Novetat:** És la primera vegada que es fa un estudi d'aquestes característiques a Catalunya. L'entrada en vigor de la Llei de Transparència ha facilitat l'obtenció de les dades i documents necessaris.

**Quin pressupost tenen els contractes?** A nivell pressupostari, els 113 contractes representen un total de 296.587.616,72 € IVA inclòs. D'aquest import el 86,2% correspon a la ciutat de Barcelona.

**Tipus de contractes analitzats:**

- a) Contractes de serveis d'atenció a les persones (51%)
- b) Contractes d'altres àmbits d'actuació de les entitats del tercer sector social (36%)
- c) Contractes per al foment de l'ocupació de col·lectius en risc d'exclusió social (12%)

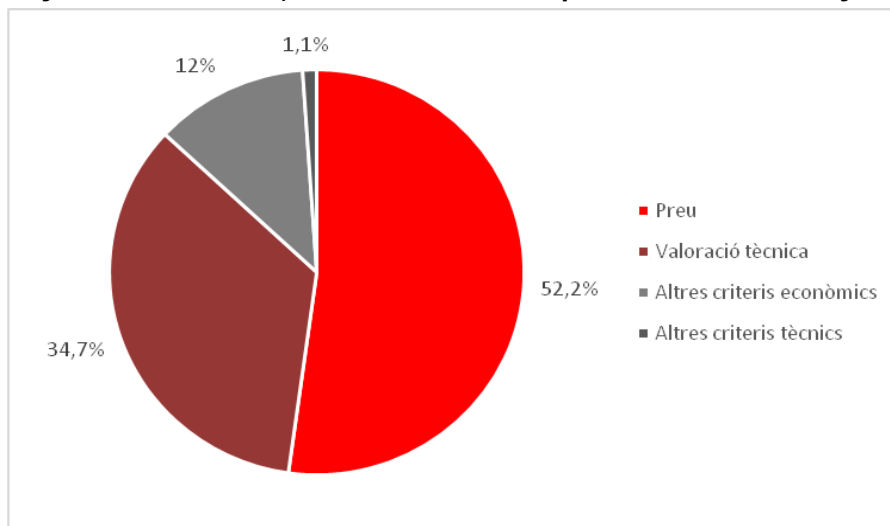
## PRINCIPALS CONCLUSIONS

### Críteris d'avaluació i adjudicació

**a/ Els críteris econòmics (64,2%) prevalen sobre els tècnics (35,8%)**

En l'anàlisi dels contractes el preu significa un dels factors més determinants. El pes d'aquest factor juntament amb altres críteris de caràcter també econòmic, representen una mitjana, en el global dels contractes, de més del 64% del conjunt de críteris valorats en les diverses ofertes. Per una altra part, la valoració tècnica del projecte se situa només en el 33% a Barcelona i en el 39% en els altres municipis.

**Pes en el conjunt dels contractes, dels diversos críteris que es fan servir en l'adjudicació.**



**Pes dels diversos criteris que es fan servir en l'adjudicació dels contractes**

	Preu	Valoració tècnica	Altres criteris econòmics	Altres criteris tècnics
Barcelona	49,2%	32,5%	17,0%	1,3%
Altres municipis	56,7%	38,1%	4,4%	0,8%
Total	52,2%	34,7%	12%	1,1%

La valoració dels aspectes econòmics però, presenta diferències significatives entre Barcelona i la resta de municipis: així, en el 39% dels contractes de la capital catalana, el pes de l'oferta econòmica es inferior a 50% de la valoració de l'oferta, mentre que a la resta de municipis aquest pes relativament baix de l'oferta econòmica només es reproduïx en el 16% dels contractes. En aquests municipis sense comptar Barcelona, la meitat aproximada dels contractes atorguen al preu un valor situat entre el 51 i el 60%, mentre que a Barcelona això només succeeix en aproximadament una quarta part dels contractes analitzats. De manera que en el cas de Barcelona, el pes específic del preu se situa en uns percentatges més baixos que a la resta de municipis. No obstant, per contra, en el cas de Barcelona existeix un major percentatge d'incidència d'altres criteris econòmics a part del preu, la qual cosa fa que, al final, el pes dels criteris econòmics sigui en conjunt més elevat a Barcelona (66,2%) que a la resta de municipis (61,1%).

**b/ En 9 de cada 10 dels contractes no s'exigeix cap mínim de qualitat a les ofertes**

En la major part dels contractes analitzats no es demana que els licitadors hagin d'arribar a un mínim en l'avaluació dels criteris tècnics perquè l'oferta sigui valorada. Aquest criteri, reclamat pel Tercer Sector per exigir un mínim de qualitat a les ofertes presentades, només és present en 9 contractes de la ciutat de Barcelona, xifra que representa el 13,4% dels contractes de la capital catalana. Mentre que en els contractes analitzats de la resta de municipis, no hem trobat cap mena de referència a aquest criteri.

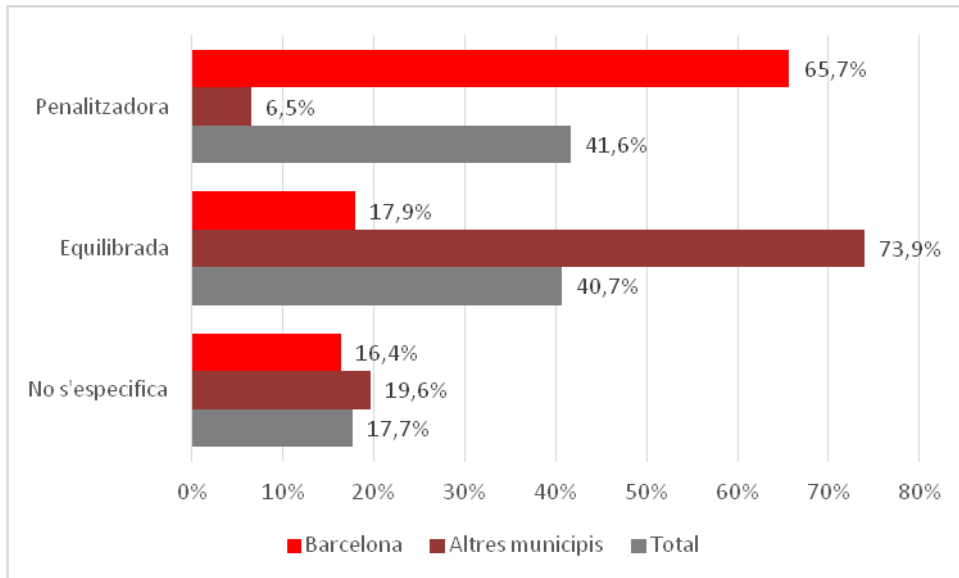
**c/ Barcelona prioritza (65,7%) fórmules matemàtiques que penalitzen les ofertes que no són la més barata, mentre que els altres municipis gairebé no les apliquen (6,5%)**

En relació a la qüestió econòmica, un dels aspectes més determinants és la fórmula matemàtica que s'aplica a l'hora de valorar el preu ofertat. El Tercer Sector demana que els licitadors apliquin fórmules proporcionals o equilibrades, que serveixin per afavorir la concurrència però sense permetre que diferències poc significatives de preu es tradueixin en puntuacions notòriament desproporcionades.

No obstant, en el cas de Barcelona només el 17,9% dels contractes tenen fórmules equilibrades, mentre que el 65,7% en tenen de penalitzadores, és a dir, que penalitzen les ofertes que no siguin la més avantatjosa econòmicament. En canvi, els altres municipis de

l'estudi presenten unes proporcions força diferents, ja que el 73,9% de les seves fórmules són equilibrades.

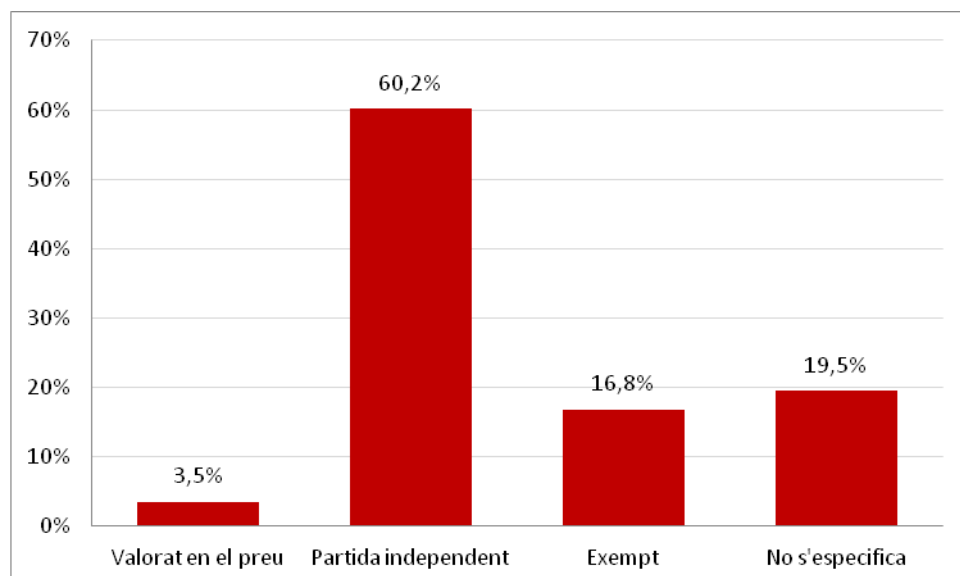
**Tipus de fórmules econòmiques utilitzades en els plec dels concursos**



**d/ El tractament de l'IVA discrimina les entitats del Tercer Sector en el 60,2% dels contractes**

El Tercer Sector reclama que es valorin les ofertes amb l'IVA inclòs, no abans d'IVA, ja que aquesta qüestió significa una discriminació negativa de les entitats socials quan han de competir amb empreses mercantils, perquè aquestes últimes podem deduir-se aquest impost, mentre que no poden fer-ho les entitats socials.

**Tractament de l'IVA en el conjunt de contractes analitzats a l'estudi**



Sobre el tractament de l'IVA, hem trobat quatre situacions diverses:

- a) Que l'IVA estigui valorat en el preu, com demanen les entitats del Tercer Sector. Aquesta és la situació menys comú, i afecta tan sols un 3,5% dels contractes.
- b) Tractat com a partida independent, cosa que pot afavoreix les empreses mercantils. És el cas majoritari, amb el 60,2% dels contractes
- c) Contractes exempts de l'IVA. Situació que afecta determinats tipus de contractes, com per exemple els contractes de gestió i explotació de determinats serveis públics com podria ser un centre cívic. Aquesta situació representa el 16,8% del total.
- d) Per últim, casos en què no s'especifica aquesta qüestió, en el 19,5% dels contractes.

**e/ El 45% dels contractes no valoren la qualitat, i la innovació en el servei es valora només en 1 de cada 6**

Els criteris de valor dels contractes en moltes ocasions se centren en qüestions de tipus accessòries o descriptives, mentre que en gairebé el 45% dels contractes la qüestió de la qualitat no apareix com a criteri definit específicament, ni valorat. La innovació tampoc té una presència important en la valoració dels projectes. De fet només en contractes de l'Ajuntament de Barcelona trobem referències a aquesta qüestió. Concretament, en 20 contractes d'aquest Ajuntament que representa el 29,9% dels seus contractes.

**f/ Els plecs no valoren la solvència social dels licitadors**

La solvència social no és contemplada com un apartat específic. Quan parlem de solvència social, ens referim a diversos aspectes com són: la missió estatutària de l'organització, les xarxes en què participa l'entitat que es presenta a concurs, l'experiència en el treball comunitari, les relacions amb l'entorn i el territori, la experiència en el treball amb famílies dins de la xarxa comunitària, o la participació en projectes de foment de l'economia social.

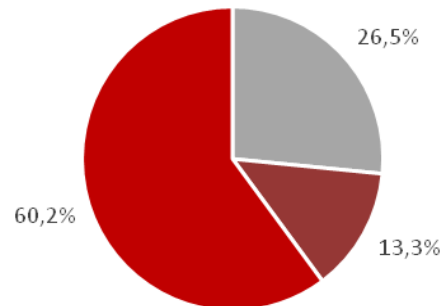
Menys en tres contractes de Sabadell i de l'Hospitalet, que consideren l'orientació social i el coneixement del territori de les entitats licitadores, en la resta de contractes que consideren qüestions relacionades amb la solvència social, l'experiència prèvia del concursant no s'estableix com a requisit i simplement es valora el seu pla d'actuació en el desenvolupament posterior de la licitació.

<b>Presència de clàusules socials en els contractes</b>
---

**a/ El 40% dels contractes encara no inclouen clàusules socials**

Les clàusules socials representen una de les principals formes d'integració d'aspectes socials en la contractació pública. La seva introducció en els plecs administratius i tècnics ha estat una demanda constant del Tercer Sector en els darrers anys.

## Conjunt de tots els contractes



Cap ■ Criteri addicional d'adjudicació (empat) ■ Presència de clàusules socials

Si exclouem les clàusules de criteri addicional d'adjudicació, per a situacions d'empat que mai no es donen, les clàusules socials amb impacte real sobre les adjudicacions només hi són presents en el 60,2% dels concursos. L'absència de cap mena de clàusula social se situa entre el 23,9% en el cas de Barcelona i el 30,4% per la resta de municipis analitzats. S'ha de dir però, que en cas de la resta de municipis ens trobem amb dades molt polaritzades. Així, en el cas de l'Hospitalet del Llobregat no hem trobat cap mena de clàusula social, i en els casos Tarragona i Girona, les úniques clàusules que hi trobem són aquelles relatives a criteris d'adjudicació addicional que no tenen incidència pràctica.

**b/ Gairebé la meitat dels contractes no inclouen cap clàusula sobre drets laborals ni sobre la inserció laboral de col·lectius en risc**

Les clàusules de condicions especials d'execució, en el cas de Barcelona apareixen en 43 contractes, i a la resta de municipis en 18 contractes: obligació de contractar, de cobrir baixes, substitucions i nou personal amb persones en risc d'exclusió. Fora de Barcelona 7 contractes de Sabadell i Terrassa també incorporen clàusules referents al manteniment de drets laborals i al foment de la igualtat real entre homes i dones, la no discriminació per motius de ètnia o religió, i la protecció a la infància.

**Qui es presenta i qui guanya els concursos?**

**a/El Tercer Sector i l'Economia Social només obté un 39% de les adjudicacions**

Les empreses amb finalitats lucratives acaparen gairebé el 60% del volum total de contractes, mentre que les entitats socials del Tercer Sector i l'Economia Social es queden amb un 39% de l'adjudicació dels contractes.

***Volum d'empreses mercantils i entitats socials que guanyen els concursos***

	Barcelona		Altres municipis		Total	
	Valor absolut	%	Valor absolut	%	Valor absolut	%
Empreses mercantils	43	60,6%	26	55,3%	<b>70</b>	<b>59,3%</b>
Entitats socials	27	38%	20	42,6%	<b>46</b>	<b>39%</b>
Deserta	1	1,4%	1	2,1%	<b>2</b>	<b>1,7%</b>
<b>Total general</b>	<b>71</b>		<b>47</b>		<b>118</b>	

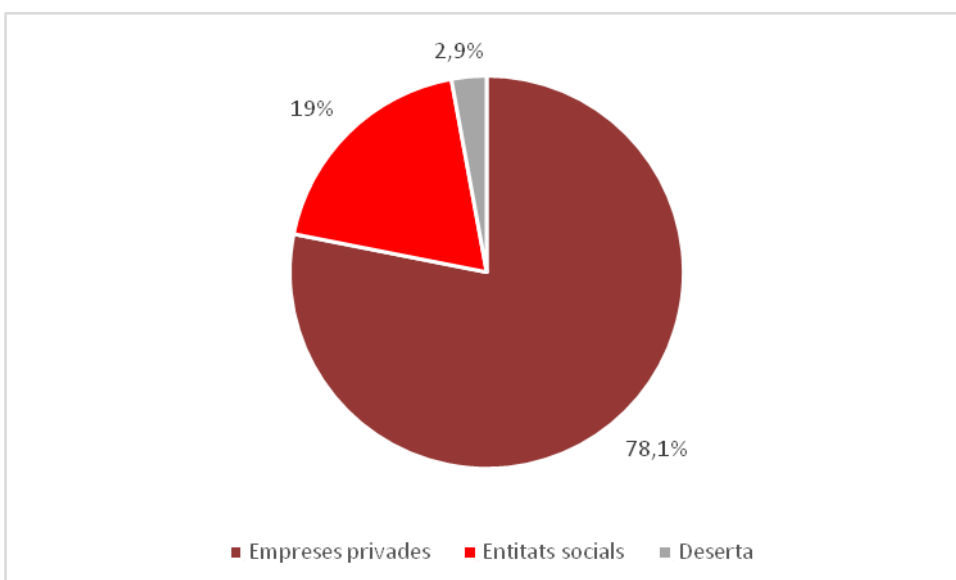
**b/ El Tercer Sector i l'Economia Social només obté el 20% del volum econòmic adjudicat**

Els contractes que guanyen les empreses amb ànim de lucre són els més substancials econòmicament, ja que a nivell pressupostari representen el 70,6% del conjunt. Les entitats socials, per la seva banda, només arriben al 28,7% del pressupost.

***Volum de contractes guanyants en funció del pressupost de licitació (IVA inclòs)***

	Barcelona		Altres municipis		Conjunt	
	Valor absolut	%	Valor absolut	%	Valor absolut	%
Empreses privades	173.825.935,35€	68,0%	36.536.274,03€	88,9%	210.362.209,37€	70,9%
Entitats socials	79.599.002,54€	31,2%	4.354.663,69€	10,6%	83.953.666,23€	28,3%
Deserta	2.086.901,23€	0,8%	184.839,88€	0,4%	2.271.741,11€	0,8%
Total general	255.511.839,13€		41.075.777,59€		296.587.616,72€	

Però aquestes diferències s'agreugen si analitzem a part els tres contractes amb més volum pressupostari, ja que llavors les entitats socials es queden amb el 19% del pressupost, contra el 78,1% que reben les empreses mercantils.



**c/ Quan guanya el Tercer Sector, ho fa sobretot per la qualitat tècnica**

Quan competeixen empreses mercantils i entitats socials en un mateix concurs (19,5%), el factor que determina qui guanya és l'econòmic en els concursos guanyats per empreses mercantils (66,7% dels casos), mentre que l'oferta tècnica i la millor oferta global tenen una incidència molt menor (11,1% i 22,2%, respectivament). En canvi, quan guanyen les entitats socials, l'oferta tècnica i la millor oferta global presenten uns percentatges més significatius (28,6% i 42,9% respectivament), mentre que el factor econòmic apareix molt més reduït en comparació amb les dades de les empreses, amb el 28,6% dels casos.

**Factors que determinen qui guanya els concursos en els casos de competència entre empreses mercantils i entitats socials**

	Concursos guanyats per entitats		Concursos guanyat per empreses	
	Valor absolut	%	Valor absolut	%
Factor econòmic	4	28,6%	6	66,7%
Millor oferta tècnica	4	28,6%	1	11,1%
Millor oferta global	6	42,9%	2	22,2%

**Contacte de premsa Taula del Tercer Sector:**

Rai Barba, responsable de comunicació

678.524.650 // 93.310.57.07

comunicacio@tercersector.cat